

Mooi hè? Weststellingwerf!

NOTA RECREATIE EN TOERISME

PERSPECTIEF GEMEENTE WESTSTELLINGWERF

INHOUD

WAAROM DEZE NOTA	4
REGIONAAL PERSPECTIEF	5
KENMERKEND WESTSTELLINGWERF	7
DRIE KANSRIJKE SPOREN	10
HOE NU VERDER	12

WAAROM DEZE NOTA

Recreatie en toerisme heeft als economisch speerpunt een prominente plek gekregen in het Weststellingwerfse Coalitieakkoord 2014-2018: het biedt kansen voor meer werkgelegenheid en versterking van de leefbaarheid in de kleine kernen.

Op 3 november 2014 heeft het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad toegezegd om een procesvoorstel te zullen voorleggen om te komen tot een gemeentelijke visie op recreatie en toerisme. In de raadsvergadering van 13 april 2015 heeft het college aan de raad gemeld dat diverse overlegmomenten met de recreatieve sector hebben geleid tot een voortschrijdend inzicht op dit punt. Gebleken is dat het niet meer nodig is om een uitvoerige visie te laten opstellen door een externe partij. De reden hiervoor is dat er in regionaal verband al een goed beeld is geformuleerd van de kwaliteiten van onze gemeente en de kansen die er liggen om deze kwaliteiten verder te versterken. Ook is duidelijk dat het noodzakelijk is dat het gebied beter onder de aandacht moet worden gebracht bij toeristen en recreanten. Hieraan wordt vanuit provincie en regio al gewerkt en ook op gemeentelijk niveau is daar al aandacht voor geweest.

Er lopen in feite drie sporen naast elkaar. Deze nota laat zien wat deze sporen inhouden en hoe daar in praktijk voor een deel al invulling aan wordt gegeven. Het zal in later stadium nog nodig zijn om een concretiseringsslag te maken zodat duidelijk wordt wat in het kader van de drie sporen wel en niet moet worden uitgevoerd en op welke termijn dat zou kunnen. Daarbij is de rolverdeling tussen de gemeente en de ondernemers in de recreatieve branche een belangrijk uitgangspunt.

REGIONAAL PERSPECTIEF

Gemeente Weststellingwerf heeft in de afgelopen jaren op het terrein van recreatie en toerisme beleidsmatig en qua uitvoering actief geparticipeerd in regioverband (Zuidoost Friesland). Samen met de gemeenten Ooststellingwerf, Opsterland, Heerenveen en Smallingerland zijn vele initiatieven van de grond gekomen en recreatieve faciliteiten gerealiseerd, vaak in combinatie met subsidies via het toenmalige bureau Plattelandsprojecten (nu vervangen door de Streekagenda).

Regionaal (Zuidoost Friesland) is al veel onderzoek gedaan naar de karakteristieken van dit gebied en is aan de hand hiervan een profiel opgesteld en vertaald in het rapport 'De Friese Wouden, land van natuurlijk ritme'. Hieruit voortvloeiend wordt in het kader van de Streekagenda voor regio Zuidoost momenteel een 'Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme Friese Wouden' opgesteld. Ook de gemeente en de recreatieondernemers dragen bij aan de samenstelling van dit programma.

De visie zoals verwoord in het genoemde uitvoeringsprogramma, en geïnspireerd door het rapport 'De Friese Wouden, land van natuurlijk ritme' biedt voldoende houvast voor het ontwikkelpotentieel van recreatie en toerisme in Weststellingwerf. Deze visie voor regio Zuidoost Friesland luidt:

LAND VAN NATUURLIJK RITME

De **Friese Wouden** is een regio waar men nog **echt van het leven kan genieten**, waar men veel kan **ondernemen en beleven**, **onverwachte ontmoetingen** kan hebben, inspiratie kan opdoen, onthaasten en weldadig kan verblijven in een groene en duurzame omgeving.

Waar men kan ondervinden dat niet het vele goed is, maar het goede veel. Waar men geprikkeld wordt om de zintuigen open te stellen en het eigen karakter - de authenticiteit - van de streek te ontdekken: al **wandelend, fietsend, varend, sportend of onthaastend**.

De gemeente en ook de ondernemers kunnen zich goed vinden in deze visie. De rol van de gemeente in deze is stimulerend, zoals dat past in de vernieuwde rol van een terugtrekkende overheid.

NB: De meeste mensen associëren de naam Friese Wouden met het bosrijke gebied in de noordoost- en zuidoosthoek van Friesland. Omgeving Wolvega en de westhoek vallen buiten deze geografische aanduiding. Om deze reden wordt de regionaam 'Friese Wouden' niet breed gedragen door de sector in Weststellingwerf. Dit neemt niet weg dat de uitgangspunten uit het rapport 'Land van natuurlijk ritme' wel worden onderschreven in heel Weststellingwerf. Dit rapport vormt dan ook het vertrekpunt voor de verdere toekomstplannen die in onze gemeente worden uitgerold op het gebied van recreatie en toerisme.

LAND VAN NATUURLIJK RITME

De **Friese Wouden** is een regio waar men nog **echt van het leven kan genieten**, waar men veel kan **ondernemen en beleven**, **onverwachte ontmoetingen** kan hebben, inspiratie kan opdoen, onthaasten en weldadig kan verblijven in een groene en duurzame omgeving.

Waar men kan ondervinden dat niet het vele goed is, maar het goede veel. Waar men geprikkeld wordt om de zintuigen open te stellen en het eigen karakter - de authenticiteit - van de streek te ontdekken: al **wandelend, fietsend, varend, sportend of onthaastend**.

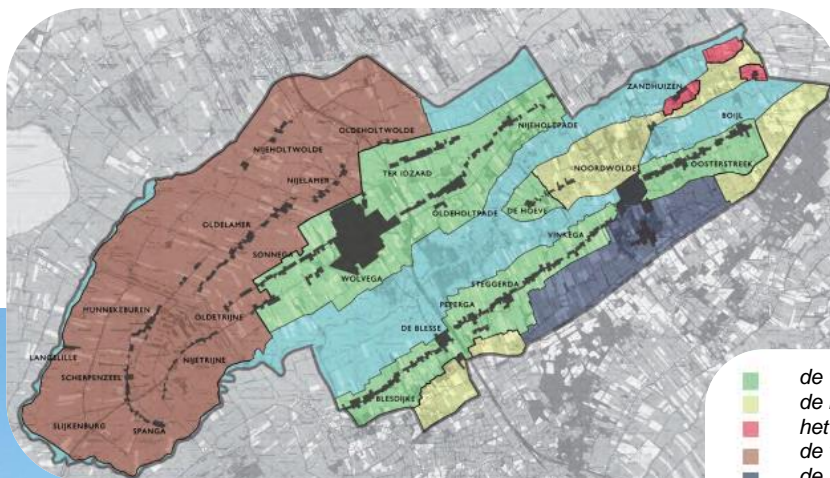
KENMERKEND WESTSTELLINGWERF

KWALITEITSLANDSCHAP

Weststellingwerf kenmerkt zich door een overwegend agrarisch landschap, met daarin vele landschappelijke en cultuurhistorische elementen. Mede door de ligging op de grens van hoog en laag Nederland, is er een rijke variëteit aan landschapstypen, variërend van weidse veenpolders bij Spanga tot een besloten bosrijk landschap bij Noordwolde. En verbindend van west naar Oost is er het beekdal van rivier de Lende. Deze rivier heeft schitterende oevers, waarop deels al fiets- en wandelpaden aanwezig zijn. De rivier zelf vormt een aantrekkelijk vaarwater voor kleinere boten en kano's.

Ook kent de gemeente waardevolle natuurgebieden, waarvan de Rottige Meente in de westhoek van de gemeente het bekendst is. Een deel van de Koloniën van Weldadigheid ligt binnen de gemeentegrenzen. De koloniën vormen een uniek gebied van cultuurhistorische waarde, dat in het begin van de negentiende eeuw tot stand kwam en waarvan nog vele kenmerken goed bewaard zijn.

Het landschap van Weststellingwerf is van een hoge kwaliteit. Toeristen zien een mooie, groene gemeente met een zeer afwisselend landschap, waar zij speciaal naar toe zijn gekomen voor de rust, ruimte en het nog veelal authentieke agrarische karakter. Sommige toeristen typeren het hier als 'stille in overvloed', anderen komen hier specifiek 'om wat er níet is' (waarmee wordt bedoeld op toeristische trekpleisters en attractieparken). De aanwezige kwaliteiten worden op dit moment echter nog niet ten volle benut door de recreatieve sector. Hier liggen kansen die benut kunnen worden.

Landschapstypen van Weststellingwerf

BIJZONDERE KUNST EN CULTUURHISTORIE

Kunst en cultuur liggen nogal eens voor het oprapen in Weststellingwerf. Voor de toerist vormt dit een waardevolle toevoeging op de aanwezige landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten. Vaak is het landschap zelf ook van cultuurhistorische betekenis.

De cultuurhistorie is op diverse plekken nog duidelijk aanwezig en herkenbaar. Deze locaties bieden niet alleen een fraaie aanblik en beleving tijdens een fiets- of wandeltocht, maar vooral ook een beeld van hoe het vroeger was. Het verhaal achter het ontstaan van wat nog te zien is, maar vooral ook de verhalen van toen, bieden interessante aanknopingspunten voor toeristische uitstapjes. Monumenten die zijn gesitueerd aan fiets- of wandelroutes vormen daarbij een fraai extra accent.

Boeiend en toeristisch interessant zijn zeker de verhalen over de Koloniën van Weldadigheid, de rietvlechtgeschiedenis van Noordwolde en de verdediging van de Friese Waterlinie bij bijvoorbeeld de Blessebrugschans.

Fragment uit Opera Nijetrijne in de Rottige Meente (foto: Lenus van der Broek)

Kunstobject in de Rottige Meente als onderdeel van het project 'Out of Space'

Schets van de Koloniën van Weldadigheid

Uniek in zijn soort is het natuurgebied Rottige Meente. Qua natuur vertoont dit gebied veel overeenkomsten met het nabijgelegen Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het grote verschil is dat de Rottige Meente niet alleen een natuurgebied is, waar je al wandelend, fietsend of kanoënd van kunt genieten, maar dat het tegelijk ook met regelmaat een podium is voor verschillende kunstvormen. Het landschap is hier de drager van kunst- en cultuurproducties. Denk aan opera's, zoals Opera Spanga (het 'Verona van Weststellingwerf') en Opera Nijetrijne, die midden in de natuur worden uitgevoerd. Denk ook aan de beeldende kunstroutes waarbij kunstwerken een samenspel met de natuur vormen, zoals het succesvolle project 'Out of Space' en de kunstroute 'Kunst aan de Scheene'. In en rondom het gebied zijn ook diverse beeldend kunstenaars actief in een eigen atelier.

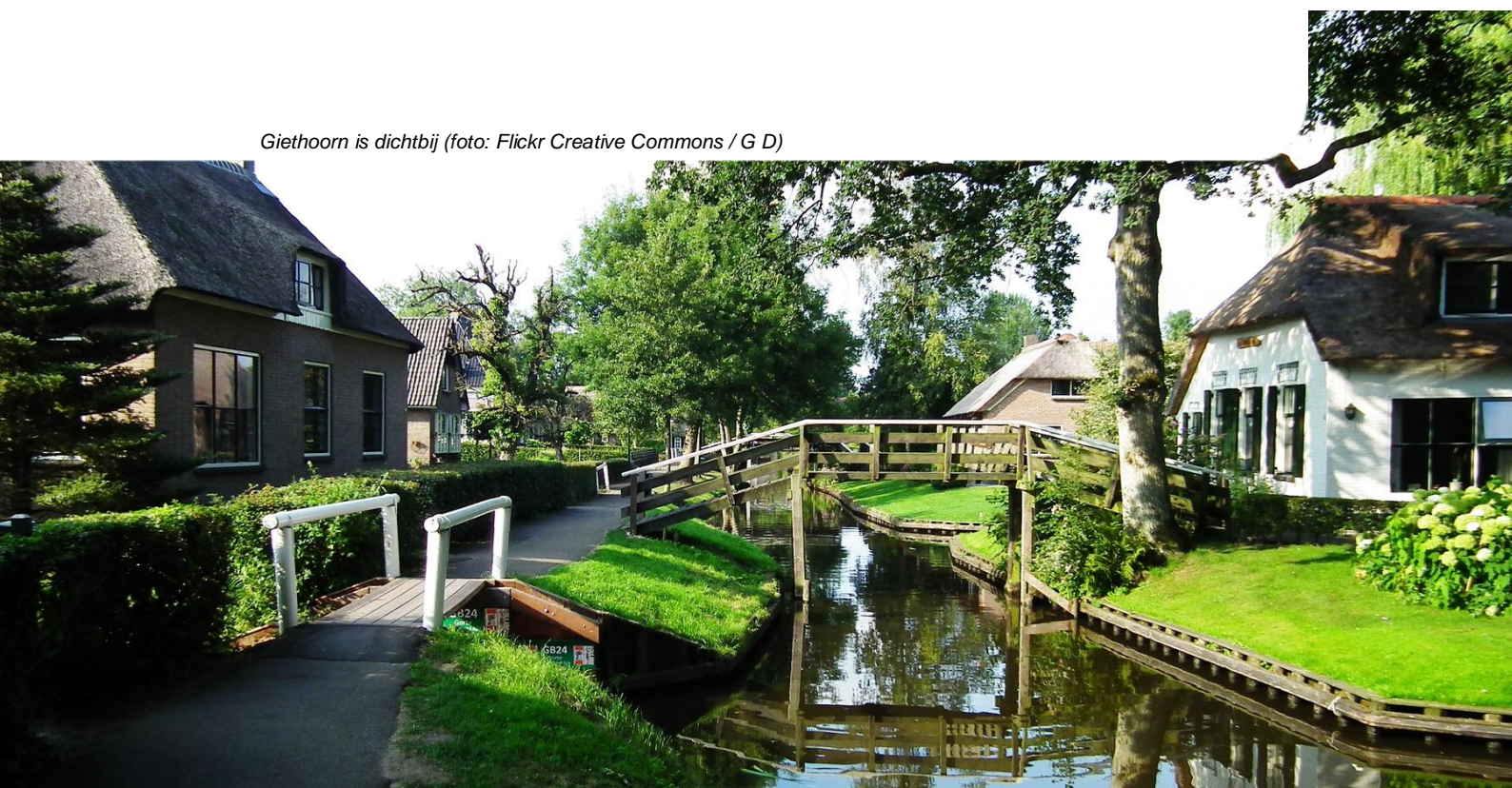
Tot slot is noemenswaardig, dat het dorp De Hoeve zich sinds februari 2015 Cultureel Hoofddorp 2018 van Fryslân mag noemen. De doelstelling van het dorp is om "ons" mooie stukje Friesland (de Stellingwerven) nadrukkelijk mee te nemen in de aanloop naar Leeuwarden-Fryslân, Culturele Hoofdstad 2018. Daarnaast wil het dorp vorm geven aan een aantal activiteiten en evenementen, die het mienskips-gevoel van de dorpsgemeenschappen in Fryslân benadrukt (en die tegelijk de toerist op leuke wijze laten kennismaken met het cultureel erfgoed van Weststellingwerf).

BOEIENDE BUREN

Weststellingwerf is op zichzelf al prachtig, maar voor de toerist is de ligging tussen de fraaie Nationale Parken in de buurgemeenten een schitterend gegeven. Onze gemeente grenst aan het Overijsselse Steenwijkerland met Nationaal Park Weerribben-Wieden, waar met de Rottige Meente aansluiting wordt gezocht. En in Steenwijkerland is het wereldberoemde Giethoorn niet ver gelegen van Weststellingwerf en per auto of e-bike nog prima bereikbaar. Een belangrijk oriëntatiepunt voor de waterrecreatie is de Poort van Friesland, oftewel de Driewegsluis. Hier wordt het waterrijke Fryslân verbonden met Noordwest-Overijssel en daarmee met de rest van Nederland. Ook door de Koloniën van Weldadigheid is er sprake van een landschappelijke en toeristisch-recreatieve relatie met Steenwijkerland, maar ook met Westerveld.

Met andere woorden, de ligging van Weststellingwerf is perfect voor toeristen die op nog geen 20 autominuten dagjes uit willen naar alle toeristische trekpleisters om ons heen, en is een prachtige gemeente om in alle rust te kunnen verblijven. Daarnaast heeft deze gemeente een grote wandel- en fietstraditie, waar bovendien in 2015 ook nog een wandelknooppunten routenetwerk over wordt uitgerold, samen met de andere vier Zuidoost Friesland gemeenten.

Giethoorn is dichtbij (foto: Flickr Creative Commons / G D)

DRIE KANSRIJKE SPOREN

AMBITIE IS MEER TOERISTEN

De gemeente Weststellingwerf heeft genoeg te bieden om de toerist te kunnen boeien. De ambitie is om meer toeristen hier te laten overnachten, zodat meer mensen kunnen genieten van dit mooie gebied. Dit kan van positieve invloed zijn op werkgelegenheid en de leefbaarheid in met name de kleine kernen. Uiteraard zijn de recreatieondernemers eveneens gebaat bij een groeiende recreatieve sector.

Gezien het wederzijdse belang om meer toeristen van Weststellingwerf te laten genieten, is de gemeente in gesprek getreden met de sector, welke vertegenwoordigd is in het Platform Recreatie en Toerisme (Platform R+T). Het Platform R+T bestaat uit vertegenwoordigers van een aantal verblijfsrecreatiebedrijven (groepsaccommodaties, campings, hotels, etc.) en de RECRON (Vereniging van Recreatieondernemers Nederland). Het platform was naar aanleiding van de invoering van de toeristenbelasting in 2013 opgericht, maar inmiddels heeft het dus ook een breder doel. Gemeente en ondernemers denken samen na over de 'toeristische stip aan de horizon'.

DRIE SPOREN

Inmiddels zijn er waardevolle brainstormsessies gehouden in het Platform R+T. Hieruit is gebleken dat er drie sporen zijn te definiëren, die gevolgd kunnen worden om de gezamenlijke ambitie na te streven. Hierbij is de grootste rol weggelegd voor de sector. Die moet elkaar zien te vinden en tot uitvoering komen van concrete ideeën. De gemeente kan op de achtergrond waar nodig verbinden en stimuleren.

DE DRIE SPOREN

1. Identiteit en PR

(nieuwsbrief, recreatiemarkt, marketingaanpak via websites, etc.)

2. Samenhang en verbinding

(bijv. bezoeken van elkaars bedrijf, gezamenlijke invulling van de recreatiemarkt,

3. Kwaliteit

(o.a. wandelroutenetwerk, plannen voor herinrichting Elsweg Noordwolde)

SPOOR 1 IDENTITEIT EN PR

Om alle kwaliteiten van Weststellingwerf als toeristisch product ten volle te kunnen benutten en meer (verblijfs)toeristen naar dit gebied te trekken, is het vermarkten van groot belang. Het gebied moet in beeld worden gebracht (identiteit) en ook daadwerkelijk in beeld komen bij de toerist (PR). Inmiddels is de sector zelf in gezamenlijkheid met de ondernemersverenigingen van de winkeliers en andere ondernemers al aan het onderzoeken of er een gezamenlijke marketingaanpak kan worden uitgewerkt.

SPOOR 2 SAMENHANG EN VERBINDING

Tijdens de bijeenkomsten van het Platform R+T is gebleken dat recreatieondernemers elkaar nog onvoldoende weten te vinden. West en Oost zijn in dit opzicht twee werelden op zich en dat is door de onderlinge afstand en het verschil in gebiedskenmerken ook wel verklaarbaar. Toch is het jammer, omdat het voor toeristen juist interessant is om een mix te ervaren van landschappen, gebieden en bezienswaardigheden daarbinnen. Daar komt bij dat de actieradius van de recreant groter is geworden. De grote opkomst van de e-bike (elektrische fiets) speelt daar een aanzienlijke rol in.

Door bredere samenwerking tussen de recreatiebedrijven onderling kan veel bereikt worden. Er zouden boeiende en leuke arrangementen kunnen ontstaan en er is in de communicatie naar buiten toe veel te winnen bij gezamenlijk optrekken.

Er zijn tijdens de bijeenkomsten van het Platform R+T, al initiatieven ontstaan die de onderlinge samenwerking kunnen stimuleren. Dit betreffen de nieuwsbrief en de recreatiemarkt (zie kader), wat beide coproducties zijn van de branche en gemeente, waarbij de gemeente tijdelijk een stimulerende en verbindende rol op zich heeft genomen. Deze rol van de gemeente is tijdelijk, want de structurele inbedding van initiatieven zal vanuit de sector zelf moeten worden opgepakt. De ondernemers hebben zich bereid verklaard om hun steentje aan dit proces te zullen gaan en blijven bijdragen.

SPOOR 3 KWALITEIT

Weststellingwerf heeft veel kwaliteiten die voor de toerist de moeite van het ontdekken waard zijn. Het is een land van natuurlijk ritme dat boeiend is voor rustzoekers, natuurliefhebbers, fietsers, wandelaars en waterrecreanten. Omdat deze gemeente nog lang niet overspoeld wordt door toeristen, is er nog een flinke groei van de toeristische sector mogelijk zonder de kernkwaliteiten van het gebied aan te tasten. Natuurlijk moeten we daarbij wel aandacht blijven hebben voor de eigen kwaliteiten. Zowel de branche als de gemeente zal daarin oplettend moeten zijn. Daar waar mogelijk zet de gemeente zich ook in om specifieke kwaliteiten van recreatieve voorzieningen te verbeteren. Zo zal er eind 2015 een uitgebreid wandelroutenetwerk beschikbaar zijn.

HOE NU VERDER

De recreatiemarkt enerzijds en de plannen van de ondernemers omtrent een gezamenlijke marketingaanpak anderzijds, zijn voorbeelden van zaken die recentelijk voortvarend zijn opgepakt door de sector. De gemeente heeft hierbij (tijdelijk) een deels aanjagende en deels verbindende rol. Daarnaast vullen ondernemers, maar ook de gemeente zelf, de nieuwsbrief die periodiek verschijnt met artikelen. De gemeente regisseert dit en voert de eindredactie.

Vanuit de regio zal het uitvoeringsprogramma worden uitgerold richting de provincie. Op welke termijn dit programma in praktijk gestalte kan krijgen is nog niet bekend. Elk project uit dat programma zal een eigen planning krijgen.

Een eigen eerdere toezegging van het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad betreft het opnemen van beschrijvingen van bepaalde monumenten die liggen aan wandel- en fietsroutes. Deze beschrijvingen zullen vervaardigd worden en geplaatst.

De ervaringen die al deze activiteiten in de komende maanden zullen opleveren, worden gebruikt als input voor een tussentijdse evaluatie in het najaar van 2015. Deze tussentijdse evaluatie zal als basis dienen om te komen tot een verdere uitwerking en concretisering van de eerder genoemde 3 sporen. Hierbij zal o.a. worden gekeken in hoeverre de sector voldoende toegerust is om de ingeslagen weg voort te zetten, met inachtneming van de vernieuwende rol van de terugtrekkende overheid.

CONCRETE ACTIES DIE AL WORDEN UITGEVOERD

Concrete ideeën die zijn voortgekomen uit het Platform R+T en die van invloed kunnen zijn op met name de sporen 1 en 2, zijn het organiseren van een recreatiemarkt en het uitbrengen van een nieuwsbrief. Beide 'producten' zouden tot meer betrokkenheid bij de ondernemers kunnen leiden en wellicht ook tot meer onderling contact (met alle voordelen van dien).

Recreatiemarkt

Op 2 juli 2015 wordt in aansluiting bij braderie die tijdens de fietsvierdaagse wordt georganiseerd in de winkelstraat, een recreatiemarkt opgezet. Op deze markt worden alle recreatieondernemers uit deze gemeente uitgenodigd om zich te presenteren aan het publiek. De organisatie van de recreatiemarkt is inmiddels opgepakt door enkele ondernemers. De gemeente faciliteert met o.a. het beschikbaar stellen van de locatie (het grasveld en plein voor het gemeentehuis en mogelijk ook een deel van het gemeentehuis zelf), personele inzet en publiciteit.

Nieuwsbrief

De gemeente zal samen met de recreatieve sector periodiek een digitale Nieuwsbrief Recreatie en Toerisme uitgeven. De eerste editie is in maart 2015 verschenen. De nieuwsbrief heeft primair als doel om de branche in te lichten over de zaken die de gemeente en ondernemers in het Platform R+T bespreken. De branche kan op deze manier op de hoogte blijven en misschien kan dit wel leiden tot meer betrokkenheid van een grotere groep ondernemers.

COLOFON

DATUM

April 2015

CONTACTPERSONEN

Monique Annotee
Ruben Roemeling

DOCUMENTNUMMER

2015-011427-5/in

IN SAMENWERKING MET

Platform R+T

gemeente

Weststellingwerf